

DEDE KORKUT

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research
Cilt/ Volume 7, Sayı/ Issue 17 (Aralık/ December 2018), s. 35-54.
DOI: <http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut237>
ISSN: 2147-5490, Samsun- Türkiye

Özgün Makale/ Original Article

|| Geliş Tarihi: 12.10.2018
|| Kabul Tarihi: 06.11.2018

Gaziantepli Bir Âşık: Mızırlı Âşık Memet

A minstrel in Gaziantep: Mızırlı Âşık Memet

Muhammet ATASEVER*

Öz

Ozan-baksı edebi geleneğini sürdüren Âşık edebiyatı temsilcisi söz ustalarının önemli vasıflarından birisi hazırlıksız söz söyleme yani irticali kabiliyetidir. İrticali söz söyleme yeteneğinin insanların günlük yaşamlarına aks edecek kadar yerleştiği; hatta âşık olma iddiasında bulunmayan yöre halkının dahi bu kabiliyetle mücehhez olduğu Barak Ovası yahut Barak Yöresi birçok âşığa ev sahipliği yapar. Mızırlı Âşık Memet de zikredilen doğaçlama söz söyleme kabiliyeti ile ün yapmış, katıldığı yarışmaların tamamında "Besteli Doğmaca Türkü" dalında dereceler elde etmiş ve yörede haklı bir üne kavuşmuştur. Makalede Mızırlı Âşık Memet tanıtılmıştır. Ailesi, akrabaları, yakın arkadaşları, köylüleri ve yörenin ileri gelenleri ile yapılan mülakatlar neticesinde elde edilen bilgiler ışığında Mızırlı Âşık Memet'in hayatı, sanatı ve eserleri aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mızırlı Âşık Memet, âşıklık geleneği, Gaziantep.

Abstract

One of the important qualities of the minstrel literary tradition representatives is their ability to improvise; that is, to deliver impromptu (irticali) speech. The Barak Plain or Barak Region where the impromptu speech fused into people's daily lives and even the common folk is equipped with this talent hosts many minstrels. Mızırlı Âşık Memet, renowned for his talent of delivering impromptu poems, was ranked first in many competitions in the field of "Lyrical Improvised Folk Songs" and gained a well-deserved fame in the region. This article presents the life, art and works of Mızırlı Âşık Memet under the light of information gathered with interviews with his family, relatives, close friends, countrymen and leading figures in the region.

Keywords: Mızırlı Âşık Memet, minstrel tradition, Gaziantep.

Giriş

Türk kültürü etrafında yüzyıllar boyunca, farklı kültür ve inanç çevrelerinin etkisi ile doğal süreçlerden kaynaklı birçok edebi gelenek oluşmuştur. Bu geleneklerin hiç şüphesiz en kadimlerinden birisi Eski Türk Kültüründen de izler taşıyan ozan-baksı edebiyat geleneğidir. İslâmiyet’in kabulüyle beraber geleneğin bir kısım mensupları kendisine Tekke Tasavvuf Edebiyatı çevresinde yer bulurken, Tekke çevresine farklı sebeplerden ötürü uzak kalan eski geleneğin temsilcileri yeni bir duyuş, yeni bir düşünüş tarzı ile ozanlık geleneğinden de izler barındıran mahsuller vermeye başlamışlardır.

Söz konusu yeni duyuş ve düşünüş ile Âşıklık geleneği yahut Âşık edebiyatı; Türklerin, ilk ve milli edebiyat gelenekleri olan ozan-baksı edebiyat geleneğinin geniş manada değişen zaman, zemin, inanç sistemi, dünya görüşü ve yaşama tarzının etkisiyle şekillenmesi sonucunda ortaya çıkmıştır (Günay, 2008:221-222). Çobanoğlu’na göre bu gelenek tekke kurumunun ve tasavvufi düşüncenin ekseninde oluşan, biçim ve işlev bakımından ozan-baksı geleneğinin devamı bir teşekküldür (Çobanoğlu, 2000:134).

Usta çırak ilişkisi içerisinde yetişen geleneğin temsilcileri de dönem dönem, sayıları ve eserleri bağlamında, niceliksel yahut niteliksel biçimde çoğalıp azalsalar da gelenek varlığını çeşitli; sözlü, yazılı, elektronik vd.; mecralarda hep sürdürmüştür. Âşık edebiyatı söz ustaları sanatlarını saz eşliğinde icra edenler veya sanatları saz eşliğinde icra etmeyenler biçiminde temel manada ikiye ayrılmıştır. Çalışmada hakkında bilgiler verilecek olan Mızarlı Âşık Memet de ikinci gruptaki âşıklar içerisine girer ve geleneğinin temsilcilerinde olması beklenen doğaçlama kabiliyeti ile öne çıkar. Usta çırak ilişkisi esasında bakılacak olursa: Mızarlı, ustası olarak kimseyi beyan etmez; yalnız Barak yöresinin, Sarıkız’a sevdasının, katıldığı yarışmaların, babasının ve dinlediği âşıkların yetişmesinde rol oynadığını ifade eder.

Mızarlı Âşık Memet’in Hayatı

Asıl adı Mehmet Yılmaz olan Mızarlı Âşık Memet’in babasının adı, Ahmet; annesinin adı Ayuş (Ayşe)’tur. Âşık, altı kardeşten en büyüğüdür.

Âşık Memet, Gaziantep ili Nizip ilçesi, eski adı Mızar, yeni adı Uluyatır olan belde 1933 yılında dünyaya gelir. Mızarlı Mızar’a ve köylüsüne duyduğu muhabbetini ise her söz açıldığında dile getirmiştir. Onun için her Türk değerlidir; yalnız köylüsünün yeri yanında bambaşkadır. Şu dörtlük köyü içindir:

İlim Antep eli
Köyümdür Mızar
Söylemeyin dostlara
Değmesin nazar (Aslan, 2011).

Beldenin adının, yöre halkının diliyle “Mızar” kelimesinin mezardan geldiği düşüncesi yaygın bir kanaattir. Hz. Ali (r.a.)’nin torunlarından Hacı Dede oğlu Hacı Ömer Şah (r.a.)’ın mezarının burada olması hasebiyle belde Mızar adını almıştır. Mezar taşındaki 981 tarihine bakılacak olursa, köyün 1200 yıllık bir mazisi olduğu görülür.

Âşık Memet küçük yaşta çalışma hayatına atılmak zorunda kalmasıyla formal eğitime hiç başlayamaz; ancak katıldığı âşıklar bayramı ve şöenlerin kendisi için bir eğitim yuvası olduğunu söyler. Âşık, usta çırak ilişkisi içerisinde yetişmemiş olsa dahi; irtical yeteneği olan babasının, büyükannesinin ve elbette Barak sözlü kültür geleneğinin üzerinde büyük ölçüde etkisi vardır.

Mızarlı çocuk yaşlarda kimi zaman çobanlık kimi zaman dutma (mevsimlik yahut tam zamanlı işçi), rençper (çiftçi) olarak çalışır, on bir yaşında âşık olmasının yolunu açacak olan Sarıkız’ın babasının yanında azaplık (bir çeşit kâhya yardımcısı) yapmaya başlar. Sarıkız’ın ailesinden, fakirliği sebebiyle müspet bir yanıt alamayan Âşık, oradan ayrıldıktan sonra askere gidinceye kadar çobanlık ve aynı zamanda taş kırma işi yapar.

1956’da askerden gelince Gaziantep Şehreküstü semtinde halı dokuma tezgâhlarında çalışmaya başlar, Âşık’ın yaklaşık bir yıl İstanbul’da bir gazinoda türkü söyleyip para kazandığı

bu parayla evini yaptırdığı bilinmektedir. Gazinoda çalıştığı dönem tam olarak bilinmemekle beraber, askerden birkaç yıl sonra olduğu kuvvetle muhtemeldir. Âşık bir süre lokantada çay ocağı işi de yapar. Evlenince Gaziantep'in Kömürler ilçesinde işlek bir yol üzerinde kahve, lokanta tarzında bir yer açar. Âşık Gaziantep'e dönünce de çeşitli yerlerde lokantalar açarak geçimini sağlamaya çalışır. Son lokantası da Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi'ndedir, Mızarlı vefatına kadar burayı çalıştırır. Lokanta hâlâ oğulları tarafından faal halde tutulmaktadır. Mızarlı, gençliğinde bir dönem baba mesleği çerçiliği de yapmıştır.

Âşık 1953 yılında askere gider. Acemi birliği Kütahya'da dört ay kaldıktan sonra Eskişehir'de yirmi ay usta birliğinde kalır. Vatani görevini iki yıl havacı er olarak yapar.

Mızarlı'nın babasının adı Ahmet'tir. Âşık'ın babasının Mustafa adında bir kardeşi vardır. Mızarlı'nın babası Mızar beldesinde doğar. Babası çerçilik (tuhafiyelik eşyaları köy ve kasabalarda satma işi) yaparak, sabun satarak geçimini sağlar. Sülalesi "Keklikler" olarak bilindiğinden lakabı Keklik Ahmet'tir. Keklik Ahmet'in gözündeki bir rahatsızlık yüzünden zamanla gözleri görmemeye başlar. Keklik Ahmet irticali söz söyleme ve kafiyeli konuşabilme yeteneğine sahip, türkü okuyan, sesi civara nam salmış bir kişidir. Keklik Ahmet'in kimi zaman türkü söylediğinden kimseyi yanına almadığı da kaydedilir.

Mızarlı'nın annesinin adı Ayuş (Ayşe)'tur. Ayuş Gaziantep'in yerli Türkmenlerindedir. Ayuş'un üç kız kardeşi vardır. Sülalesi "Kalenderler" olarak bilinir. Ayuş'un babası baklavacılık yaparak geçimini sağlamıştır, babasının lakabı Kelle Kadir'dir.

Âşık, çok sevdiği annesinin vefatı ile derinden sarsılır ve "Şu Mezarda" adlı türküyü annesinin ölümü üzerine yakar. Âşık'ın annesinin vefatından ötürü babası da görme yetisini kaybeder. Mızarlı'nın annesi için yazdığı şiir:

ŞU MEZARDA

Şu mezarda yatanım var
Biri anam biri Sarım
Ben feleğe neylemişim
Heç bitmiyor ah-u zarım

Anam anam benim anam
Ben derdimi kime yanam

Mermerdendir mezar taşı
Sönmüyor aşkın ataşı
Öksüz kaldık iki kişi
Biri benim biri babam

Babam babam dertli babam
Ben derdimi kime yanam

İkisi yatar mezarda
Daha gönlüm o güzelde
Baba neyimiz kaldı Mızar'da
Kalk gidelim garip babam

Kimimiz kaldı Mızar'da
Kalk gidelim benim babam

Babam babam dertli babam
Ben derdimi kime yanam

Felek güldürmedi izi
Görmüyor babamın gözü
Öksüz koydu ikimizi
Biri benim biri babam

Hayat bize oldun acı
Üç gardaşık üç de bacı
N'olur Allah bize acı
Öksüz kaldık biri benim biri babam

N'olur Mevla'm bize acı
Biri benim biri babam

Aşık ağlar yar başında
Dayım yarın ataşında
Felek dolanır peşimde
Aldı gitti biri Sarım biri anam
Felek dolaştı peşimde
Alıp gitti biri Sarım biri anam

Anam anam benim anam
Bu derdimi kime yanam (Mızarlı, 1972).

Kardeşleri

Âşık'ın iki erkek, üç kız kardeşi vardır. Erkek kardeşleri kendisinden önce vefat eder. Mahmut isimli kardeşi kahvecilik, Mustafa isimli kardeşi sebzeçilik yapmıştır. Kız kardeşleri ev hanımıdır, ikisi Mızar'da, biri Gaziantep'te yaşamaktadır.

Eşi

Âşık askere gitmeden önce, Sarıkız'a kavuşamayınca, ailesi onun çok üzgün olduğunu ve sürekli uzak yerlere, ıssız alanlara gittiğini görünce Mızarlı'yı Elif adında bir kızla evlendirir. Mızarlı'nın bu eşinden askere gitmeden Bekir adında bir oğlu olur. Mızarlı, eşinden askerden hemen önce ayrılır. Askerdeyken Zılha (Zeliha) adında bir de kızı olur.

Âşık askerden dönüşte Şehreküstü'de evlerinin karşısında halı tezgâhında çalışırken Remziye adında birini tanır, ona âşık olur, Remziye Hanım'ı kaçıır, evlenirler. Remziye Hanım'ın babası Ramazan canbazlık (hayvan alım satım işi) yaparak geçimini sağlamıştır, lakabı Ramo'dur. Annesi Hatice Hanım ev hanımıdır. Remziye Hanım ve ailesi Suriye'den gelip Gaziantep'e yerleşirler, aslen Türkmenlerdir. Halen hayatta olan Remziye Hanım (76) hayatını Gaziantep'te idame ettirmektedir. Mızarlı'nın Remziye Hanım'dan da üç erkek, yedi kız çocuğu olur. Âşık'ın Remziye Hanım'a söylediği şiir şöyledir:

EŞİME
Gece gündüz inilerim
Durmaz zarımız bizim
İlkbaharın tam mevsimi
Çiçektir narımız bizim

Aşıkların gider aklı
Kadir Mevla'm yapar tahtı
Beni yaktı bu beyaz dolaklı
Ağlamak kârımız bizim (Mızarlı, 2014).

Çocukları

Âşık'ın on iki çocuğu olmuştur. Erkekler büyükten küçüğe Bekir, Zeki, Ahmet, Osman; kızlar: Zeliha, Hatice, İnci, Ayuş (Ayşe), Ayşegül, Fatoş (Fatma), Nadire, Zehra. Çocuklarından sadece Zehra hayatta değildir. Kız çocukları Ayuş hariç hepsi Gaziantep'te ikamet etmektedir. Ayuş evlendikten sonra Samsun'a yerleşir. Mızarlı'nın kızlarının hepsi ev hanımı ve ilkokul mezunudur. Oğulları Bekir ve Osman Âşık'ın lokantasını işletirler. Ahmet dokumacılıkla geçimini sağlar. Zeki ise çeşitli illerde ve Kıbrıs'ta düğünlerde, gazinolarda türkü söylemektedir. Âşık'ın ifadesiyle o 'langır lingir havaları' söylemekte; yani başkalarının eserlerini seslendirmektedir.

Vefatı

Âşık Memet, vefat edeceği gece rüyasında odasını tıpkı bir çeyiz odası gibi süslenmiş olarak görür, sabah olunca rüyasını yanındakilere anlatır. Vefat etmeden hemen önce: "Allah'ım gökte miyim, yerde mi; dünyada mıyım, ahrette mi? Sen bilirsin." deyip, kendi kendine: "Cennetinden bir köşk istiyorum!" der. Mızarlı Âşık Memet 15 Şubat 2011'de kalp krizinden vefat eder. Âşık'ın cenazesi Gaziantep Asri Mezarlığı'na defnedilir. Mızarlı hastalığını kimsenin bilmesini istemez, yalnızca oğlu Osman'a söylemiştir.

Âşık'ın: "Köyümde bir mezarlık da olsa yeter!" vasiyeti fark edilmemiş olacak ki yerine getirilmez. Yalnız Âşık'ın adı Uluyatır'da bir caddeye verilir.

Âşıklığı ve Mahlası

Âşık çok güzel bir bebek olarak doğar, sarışın, uzun saçlı, sürmeli, mavi gözlüdür. Bebek daha bir yaşına gelmemişken, köyde onu çocuğu olmayan bir adam görür ve: "Bu kimin bebeği, Ahmet senin bebeğin mi?" diye birkaç defa sorar. Babası onu ne kadar saklamaya çalışsa da adamın bebeğe nazarı değer. Bebeğin gözlerinden sürmeleriyle birlikte yaşlar gelmeye başlar. Günlerce iyi olamaz, köy yeri olduğu ve hastaneye de pek rağbet edilmediğinden, günler sonra onu Nizip'e hastaneye götürürler. Masmavi olan gözleri donuklaşır, aylarca hasta yattıktan sonra iyileşir.

Âşık Memet, sekiz dokuz yaşlarındaiken irticali sözler söyleme yeteneği ile çevresinde dikkat çeker. Dedesi ve babası onu düğünlere, toplantılara götürüp oralarda şiirler söylerler. Çobanlık yaparken kendi kendine irticalen türküler söyleyerek kendisini yetiştirir. Mızarlı on bir yaşındayken yanında çalıştığı beyin kızı Sarıkıza'a âşık olur. Sarıkız da onu çok sever, kız on beş yaşındayken Âşık'ın ailesi kızı ister; yalnız maddi durumları iyi olmadığı için, Âşık'ın ifadesiyle: "fahırlık", babası Sarıkız'ı vermez. Mızarlı âşıklığa başlamasını bu olaya bağlamaktadır. Âşık'ın bu olaydan sonra yüzü gülmez. Âşık sanki yaşamamaktadır, ailesi onun bu durumu üzerine onu başka birisiyle evlendirir. Mızarlı askere gidinceye kadar bu eşinden iki çocuğu olur; yalnız Âşık Sarıkız'ı unutamaz ve bu eşinden askere gitmeden önce ayrılır. Mızarlı askere gittikten sonra Sarıkız'ı bir başkasıyla evlendirirler, kız çok hastalanır ve üç/yedi ay içerisinde vefat eder.

Vefatını Âşık iki farklı kayıta anlatır: birinci kayıta Sarıkız'ın annesiyle Mızarlı'nın asker dönüşü ilk karşılaşmaları yer alır:

"Askerden geldikten sonra anası yanına çağırıldı: 'Gel hele!' dedi, 'Bitti mi askerlik?', 'Bitti.' dedim. Zaten köyde beş gün kaldım geldikten sonra, onun ölürlen yaptığı hareketleri anlatıyor anası, öleceği zaman babası başını dizine almış, bu diymiş: 'Sabır eyle zalım felek gurbette gelenim var.' Hep böyle döndürüp söylüyormuş, babası demiş: 'Kızım sen âşık mı oldun?' Anası anlatıyor bunu. 'Vay baba!' demiş, 'Benim âşık olduğumu sen daha yeni mi biliyon?' demiş. Baktım uzatıyor, olduğu yerde bıraktım kalktım, ondan sonra da bir araya gelmedim, ayrı düştük, Allah cümle geçmişlerimize ona da rahmet eylesin."

İkinci kayıt birinci kayda göre biraz daha teferruatlı bilgi vermesi açısından önem arz eder. Sarıkız, düştüğü aşk ateşini burada bir de Âşık Kerem'in mısralarıyla aktarır:

"Bu Sarıgız mevzusu 15 yaşlarımda filan başlamıştı ve askere gidene kadar da devam etmişti. Askerdeyken bunu birine verdiklerini söylediler. 'Sen askere gidene kadar bu kızdı,

bekardı, şimdi gelin oldu.' dediler. Sonra Sarıgız, Allah rahmet eylesin, gelin olduktan 3 ay sonra gelin olmasının ölmesinin arası 3 ay sürdü, bir haber aldık ki ölmüş Sarıgız diye. O zaman bunu bana askerde mektupla yazdılar. Anam da korkuyo, çekiniyo, ben dönmem köye diye. Anam bana mektup yazıyo, köyü methediyor: 'Köyümüzde elektrikler yanıyo, sular akıyo, bunlar bunlar oluyo falan...' diye. Ben de bunu o zaman askerde 56'da anama: 'Gelmem anam gelmem' diye şiir olarak yazmıştım. İşte ondan sonra da geldim ama köyde kalmadım. Teskere aldım, geldim. Anası: 'Geçmiş olsun, askerlik bitti mi?' diye çağırırdı. Oturdum yanına iki dakika, Sarıgız'ın anası onun ölürken söylediklerini anlattı. Ölürken babası onun başını dizine almış, o şöyle söylüyormuş: 'Sabır eyle zalım felek gurbete gelenim var!' Hep böyle dönderip bu şeyleri devamlı söylemiş. Babası 'Sen âşık mı oldun kızım?' demiş ona. 'Hay baba!' demiş, 'Sen benim âşık olduğumu yeni mi biliyon?' demiş. Babası 'Kerem mi oldun kızım?' demiş. Kerem'in bir dörtlüğü var onu da demiş: 'Kerem idim, Keremliğimi bildirdim, Dost ağlattım, Düşmanlarımı güldürdüm.' demiş. Bunları bana anası anlatıyo tabi. Bunlara dayanamadım, olduğu yerde bıraktım kalktım. Bir daha da oraya gelmedim. Ondan sonra da ben o köye gitmedim. Bazen Sarıgız'ın mezarına giderim, hala da öyledir, o köye gitmem."

Sarıgız'ın vefatını askerdeyken mektupla öğrenen âşık, meşhur Sarıgız ağıtını yakar:

SARIKIZ

Gelmem ana gelmem ben o Mızarlı'a
Sarıgız'ı kimler koydu mezara
Beyaz kefin de yakıştı mı güzele
Dağlar dümana beğler dümana
Felek bizi de güldürmedi kime ne
Dağlar dümana beğler dümana
Felek bizi şad etmedi kime ne

Altın olsa gelmem Mızarlı'nın taşı
Sarı kız kalbime koydun ataşı
Yine göz göz oldu yaramın başı
Dağlar ganarımı beğler ganarımı
Üç aylık geline de yazık olmuş yanarım

O küçük yavruya değdi mi nazar
Ana ben gelemem yıkılsın Mızarlı
Ufacık tefecik etmişler mezar
Dağlar ganarımı beğler ganarımı
Gençliğine de gardaş yazık olmuş yanarım
Mezarın üstünde işde mi bitti
Ben nasıl ağlamıy(ı)m Sarıgız gitti
Üç aylık gelinken toprağa yattı
Dağlar dümana beğler dümana
Felek bizi de şad etmedi kime ne
Dağlar dümana beğler dümana
Felek bizi de güldürmedi kime ne

O küçük yavruya takın nazarlık
Sarıgız geliyor sevin mezarlık
Kız senin soyunda var mı böyle güzellik
Dağlar dümana beğler dümana
Felek bizi de güldürmedi kime ne

Yeter âşık yeter yandıgın yeter
Yeter Mızarlı gene yandıgın yeter

Virana bahçada bülbül mü öter
 Kınalı parmaklar toprakta yatar
 Dağlar ganarımı beğler ganarımı
 Sarım ölmüş de ben de öleneçe ah of çeker yanarım
 Dağlar dümana beğler dümana
 Felek bizi de güldürmedi kime ne (Mızarlı, 2001).

Âşık, Sarıkız'ı hayatı boyunca unutamaz, unutturamaz. Ekseriyetle sarı bir kıyafet giyer, kurduğu bütün işlerde onun hatırasını ölümsüzleştirmeye çalışır. İş yerini sarıya boyar. Yaptırdığı evi sarıya boyar. Traktör alır, onu da sarı yapar. İşyerinde çalıştırdığı elemanlara iş yeri kıyafetini sarı diktirtir. İş yeri dağıtım aracının üzerine "Kenger Pınar'ı" adlı şiirini yazdırır ki burada da konu Sarıkız'dır:

KENGER PINARI

Oturdum taşına eyledim nazar
 Elim Antep eli köyümdür Mızar
 Nazlı yar başında bir mektup yazar
 Al da bir tarafa sakla sen pınar

Koca olur bizim köyün çınarı
 Çınarın altında Kenger Pınarı
 Pınar senin başında kaybettim yarı
 Gelirse otusun taşında pınar

Köyümün içinde yaptım kârımı
 Dağlar taşlar dinler benim zarımı
 Pınar senin başında kaybettim Sarımı
 Gelirse otursun taşında pınar

Bu Mızarlı Aşık ne gün gülecek
 Kara toprak oldu amma yine gelecek
 Gelip bir gün beni senden soracak
 Otursun beklesin başında pınar (Mızarlı, 2011).

Torunu Osman lokantaya dedesinin hatırına yeni sarı bir araç alacağını, onun bu büyük sevdasını yaşatacağını söylemektedir.

Sarıkız'ın ardından Mızarlı Âşık Memet bir müddet memleketi Gaziantep'e dönmez. Annesi ne kadar ısrar etse de dönemeyeceğini söyler. Bir süre Eskişehir'de kalır, bir tanıdığının vasıtasıyla Elmas adlı kızla tanışır. Bu kızla da evlendikten sonra hayatlarını birlikte idame ettirecekleri yer hususunda anlaşamayınca evlilik gerçekleşmez. Elmas, Âşık gittikten sonra yatağa düşüp verem olur, yedi yıl hastalık çeker ve vefat eder.

O günleri Âşık Memet şöyle anlatmaktadır:

"Bunun dışında Eskişehir'de söyleyip ağlayan bir Kadir Amcam bir de Safiye Anam var. Onların evindeyim, hizmet eriyim, askerim, gece orda yatarım. 'Olum canın ne istiy?', 'Mercimekli aş.', onu yapar. 'Oğlum canın ne istiy?', 'Mercimekli küfte.', onu yapar; yanı ana şeklini görür. Bunun öldüğünü duyduğu gibi bir ağıt tutturdu bu haftalarca. 'Hele!' dedi Kadir Amca rahmetlik: 'Ula, ta Mızar'da Sarıkız ölmüş! Burda ağlamadan öldük vazgeç şu işten yav!' dedi. Hanıma dedi ki: 'Bir kız bulak, bunu everek burda.' Çarşaf giyerdi rahmetlik, çarşafı çıkardı, bir manto geydi. Şimdi gız ariy... 'Böğün bir yere gittim oğlum onun kolları kısaydı.', o zaman kol kısa da bir ayıptı, 'Oğlum böğün bir yere gittim onun saçları kesikti.' Gelir beyle şeyler yapar, alır gelir: 'Aha bu kız!' der filan, görünürük... Bir gün didi ki: 'Şu bakkalda bir kız varmış, git de bak.' dedi. Şimdi gittim bakkal, kız şalvarı çekmiş üstüne, dolaniy. Antepliye ya, ne aliym: 'Acı!' dedim, 'Şurdan bir bağ bağdeniz ver dedim.', 'Ney?' dedi, 'Bağdeniz...!'

Kadir Amca’ya dedim ki: ‘Yav oraya buraya gideceğime, şunu, Erzurumlu o da!’ Anasını çağırdılar: ‘Olur.’ dedi. Olur, sen de ki: ‘Ben bak bir fakır babanın çocuğuyum, gün kazanır, gün yırım. Kızını da burda goymam götürürüm!’, ‘Tamam!’ dediler. Askerliğe tam beş gün kala haber geldi ki: ‘Burda galırsan olacak, ora gönderemiycez.’ Bu ser şeyim düştü, bir o zaman lastik çizmeler yeni çıkmış, bir lastik çizme aldım, eski hâki panturlar vardı, ondan bir pantol aldım, bir döşü gartallı gazak aldım, bir de arkası körüklü ceket... Asker elbisesini teslim ettim, onları geydim, ay da birinci ayın sonu otuzu, bir de takta bavulum var, dizime vuraraktan geliyken Nizip’te Kadir Aydoğmuş diye bir arkadaşım var asker, cemiyet başkanı filan, Allah gani gani rahmet etsin. O demiş ki: ‘Şu giden benim hemşerim.’ demiş. Sonra: ‘Bir cip ver de şunu gönderim.’ demiş. Bir baktım üstüme geliy cip, bir gördüm ki Kadir: ‘Ne ula, seni götürmeye geldim.’ dedi. Bavulu göydüm, ben de bindim, tam geldim o kızın kapısına, kız atkısını bele ısırmış, kulaktan ellerinden kova sudan geliy, ben de sivilleri geymişim, aha böyle ceylan hopladım; ama keklik gimi, kız sarsındı beyle, Kadir’i geri yolladık, anasına çıktım dedim ki: ‘Benim siz kusurum varsa özür diliyim.’, ‘La yavrum burda galsan nolur!’ dedi, ‘Yav ora gönderemiycez!’ ‘Valla, gidecem dedim!’ E çektik geldik! İşte beş gün köyde galdım, geri geldim Antep’e, Yavuzlar’da gahveciliğe başladım, gahveyi mahveyi bilmem ocakçılığa girdim. Bir mektup geldi ki: ‘Bu kız için geleceksen gelme!’, kız veremmiş. ‘Doktora götürdüm, şeyle hap aldım beyle hap verdim.’ Bilmem ne, filan falan... Ben dedim ki: ‘Bu beni soğutmak için yazıy filan...’, ona civap verdim. Arkadan bir mektup daha yazıy dört mektup kâğıdını iki taraflı, verem olduğunu, işte efendim şeyle olduğunu beyle olduğunu hepsini yazmış, ümidi kes diye, tam aradan yedi sene geçti, tekrar gene bu da Nizipli Mecnun Memet diye bir şoför arkadaş vardı. Kömürler’deyim o zaman: ‘Âşık!’ dedi, ‘Ben Eskişehir’e gidiyim gel götürüm seni.’ Eskişehir didiği kimi duramadım bindik arabaya gettik, gettik Kadir Ammi’yi bulduk. ‘Eyi geldin yav!’ dedi. ‘Niye?’ ‘O gız ya öldü ya ölecek!’ ‘Ne kızı yav!’ ‘Ulan bilmemezlikten gelme!’ dedi. Kadir Ammi gızdı bana, niyse o gün orda galdım, sabahleyin kızı görmeye gidiyk, benim bir de Urus arkadaşım vardı orda, ben dedim: ‘Siz oraya yeriyn.’ Evi biliym çünkü, ‘Ben aha geliyim.’ dedim. Urus arkadaşım yanına urgadım gettim, demişler: ‘Memet geldi!’ Yatağı toplamış bukmüşler, gendi bir sandalyeye otutmuşlar, içeri girdim bir içini çekti amma körük gibi, o zaman kendimde kalmadım, oturdum heç konuşacak halim de kalmadı, Maşallah filan anası çay yapıp getiriy püsküvüt getiriy filan, sordu suali dedi ki: ‘Memet sen buradan gideli kaç sene oldu?’ ‘Yedi...’ ‘Senden on beş gün sonra düştüm daha o yatışım kahmadım.’ Bir de gara gaş gözlerin elmas diye o zaman bir plak çıktıydı. ‘Bu senin besten mi, başkasının mı?’ dedi. ‘Benim del.’ didim. Efendi o Sarıkız’ın ölmez sağ sekiz sene evvelki mektupları бага kendi okıy orda, birez durduk burdaykan ‘Güzel güzel söyledik.’ dedi. ‘Gene söylesen!’ dedi filan... E benim söyler halım kalmadı! Mecnun Memet rahmatlık bir taraftan dürtiy, Kadir Ammi rahmatlı bir taraftan bu Elmas...”

Bu yaşananların ardından Mızarlı, Elmas Gelin’in için “Üzgünüm” adlı türküyü söyler:

ÜZGÜNÜM

Bulandı da gene bulandı
Ağladın mı ala gözler sulandı
Ayrılmamız yedi yılı dolandı
Geldim seni böyle gördüm üzgünüm

Ayrılmamız yedi yılı dolandı
Gelip seni haste gördüm üzgünüm

Dertli benim göynüm sormayın dertli
Seni böyle gördüm ben oldum dertli
Sen Erzurum elindensin ben de Antepli
Geldim seni böyle gördüm üzgünüm

Sen Erzurum elindensin ben de Antepli
Gelip sizi böyle gördüm üzgünüm

Yanar m'ola söndürdüğüm ocaklar
İnne yimiş bütün olmuş bacaklar
Yedi yıldır şu döşeği kucaklar
Gelip seni böyle gördüm üzgünüm

Baykuşun yurduna ören diyorlar
Hastayımış derdine verem diyorlar
Elmas sesin için ölen diyorlar
Seni böyle koydum gidiyim üzgünüm
Gelin Elmas üzgünüm

Bilmem yarın mıyım bilmem dün müyüm
Bana yanma derler nasıl yan mıyım
Elmas can verirse suçlu ben miyim
Seni haste koydum gidiyim üzgünüm
Gelin Elmas üzgünüm

Aşık nesir yazın bu kader böyle
Damarda bulunan... (Mızarlı, 2011).

“Mızarlı” mahlasıyla yerel ve ulusal çapta televizyon ve radyo programlarına katılır. Muhtelif yerlerde düzenlenen âşık bayramı programlarına, düğünlere, köy oda toplantılarına, şenliklere, kahvehanelere gerek bireysel gerek diğer âşıklarla birlikte iştirak eder. 1975 yılından beri Konya Âşık Bayramı'na katıldığı her yıl “Besteli Doğmaca Türkü” dalında birinci gelerek altın madalya alır. Âşığa göre Türkler içinde âşık olmayan, sevdalanmayan kimse yoktur. Kimisi aşkını içine atar kimi de bunu dışa vurmaya yeğler. Kendisini dışa vuranlar arasında gösterir ve “bağırtlag çıktık” cümlesiyle halini izah eder.

Konya Türkiye Âşık Bayramı'nı bir eğitim yuvası olarak gören Mızarlı Âşık, usta çırak ilişkisi içinde yetişmemiştir. Kendindeki yeteneğin Allah vergisi olduğunu düşünmektedir.

Âşık, Kültür Bakanlığı Halk Kültürü Arşivinde, Kültür Bakanlığından belge alan âşıklar arasında, “YB1986.0250” arşiv-yer numaralı, “MEHMET YILMAZ” adı, “MIZARLI ÂŞIK” mahlasıyla kayıtlıdır.

Âşık'ı âşıklığa götüren Sarıkız hakkında kaynak kişiler de Âşık'ın akrabaları da bilgi vermezler. Sarıkız hakkında konuşmama nedenleri ve onun hakkında ulaşılabilen bilgiler şöyledir:

Sarıkız

Sarıkız bey kızıdır. Sarıkız'ın babası Ömer Bey, annesi Elif Hanım'dır. Ailenin maddi durumu iyi olduğundan yaşam zorluğu görmeden büyür. Sarıkız, Âşık ile tanışıp ona sevdalandıktan sonra kavuşamayınca hastalanır. Daha sonra bir başkasıyla evlendirilir; ancak gelin olurken eline kına yaktırmaz. Hasretliğe ve sevdaya dayanamaz daha yedi aylık gelirken karnında bebeğiyle birlikte vefat eder. Ölmeden kısa bir süre önce görme duyusunu kaybeder, mezarının yeri hakkında sadece kardeşlerinin bilgisi vardır, harabeye dönen evleri ise kuvvetle muhtemel yol yapım çalışmasında kaybolmuştur. Bazı televizyon programlarında gösterilen yer Sarıkız'ın annesi Elif Hanım'ın mezarıdır. Sarıkız vefat ettiğinde evli olduğu için, kardeşleri mezarının yeri hakkında bilgi vermeye yanaşmaz. Mızarlı Âşık, Sarıkız'ın kardeşleriyle yıllar sonra helalleştiğini ve gönüllerini hoş tutmaya çalıştığını söyler.

Sonuç

Mızarlı Âşık eserlerini irticali dile getirdiğinden aynı şiiri farklı icralarda başka kelimeler ve farklı makamlarla terennüm eder. Bundan dolayı eserlerin varyantlarının da verilmesi uygun görüldü. Şiirler aktarılırken yöresel söyleyişlere sadık kalındı. Kimi eserlerin hikâyelerine Âşık

ile yapılan mülakatlar neticesinde ulaşıldı, bunlar da makale boyunca yahut eserleri aktarılırken verildi.

Âşık'ın çevresinde bulunanlar onun deyişlerini kaydetme ihtiyacı hissetmediklerinden ötürü şiirlerinin maalesef tamamına ulaşmak mümkün olmadı. Sadece kaynak kişilerden derlenenler ile Âşık'ın taş plağı ve kaseti içerisinde seslendirdiği eserleri bulundu. Bazı televizyon programlarından alınan veriler de eserleri arasına eklendi.

Âşık hakkında bugüne kadar bazı yerel gazete ve dergilerde haber yapılırsa da akademik manada herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Mızarlı'nın bütün eserlerinin bir arada bulunduğu yayın da olmamıştır. Bunda yaşadığı yerin merkeze uzak olması, onu çalışma amaçlı gelenlerden ailesinin çekinmesi, bilgi vermeye yanaşmaması; aile fertlerinin, kaynak kişilerin Gaziantep'in çeşitli köy ve kasabalarında dağınık biçimde yaşaması etkili olmuştur. Âşık'ın şiirlerini kendi şiirleriymiş gibi seslendirenlerin ve kendi eserlerine alanların da etkisi vardır.

Aşağıda Âşık'ın eserlerinden ulaşılabilenlerine yer verilmiştir:

SARIKIZ

...

Altın olsa gelmem Mızarlı'nın taşı
Sarı kız kalbime koydun ataşı
Yine göz göz oldu yaramın başı
Dağlar ganarım beğler ganarım
Sarım öldü de ah of çeker yanarım

O küçük yavruya değdi mi nazar
Ana ben gelemem yıkılsın Mızarlı
Ufacık tefecik yapmışlar mezar
Dağlar dümana beğler dümana
Sarım beni yaktı gitti kime ne

O küçük yavruya takın nazarlık
Sarı kız geliyor sevin mezarlık
Kız senin soyunda var mı böyle güzellik
Anam dağlarım gardaş dağlarım
Üç aylık geline yazık oldu ağlarım

Mezarın üstünde iğde mi bitti
Ben nasıl ağlamam Sarı kız gitti
Üç aylık gelirken toprağa yattı
O yar beni de yaktı gitti kime ne

Yeter âşık yandığın yeter
Virana bahçada bülbül mü öter
Yeter dertli gene yandığın yeter
Virana bahçada bülbül mü öter

Kınalı parmaklar torpakta yatar
Anam dağlarım gardaş dağlarım
Sarım ölmüş de bende öleneçe ah of çeker
yanarım (Mızarlı, 1972).

ANTEP ELİ

Uzun uzun kamışlar
Dalımı boyamışlar

Benim kara gözlümü
Gurbete yollamışlar

Oy Emine Emine
Kız Emine Emine
Ver elini elime
Gidek Antep eline(nakarat)
Bu dağın arası var
Ne güzel havası var
Bir bahçaya güle indim
Gülde bülbül yuvası var
Çıktığın çınar m'ola
Dibinde pınar m'ola
Eğilsem suyun içsem
Dışlerim donar m'ola (Mızarlı, 1972).

ANTEP ELİ

Oy Emine Emine
Kız Emine Emine
Ver elini elime
Gidek Antep eline(nakarat)

Çıktığın çınar m'ola
Dibinde pınar m'ola
Eğilsem suyun içsem
Dışlerim donar m'ola

Arının olur balı
Çınarın olur dalı
Kınamayın siz beni
Sevdalıyım sevdalı

Bende gider bende gider
Su akar bende gider
Bu derde ben nerden düştüm
Nere gitsem benden gider

Mendili yan bağladım
 Yar dedi ben ağladım
 Yarım boşa geçiyor
 Âşık boşa geçiyor
 Bütün geçen çağların
 Mızarlı boş geçiyor
 Bütün geçen çağların
 Gidip gelen çağların (Mızarlı, 2001).

MASAMIZDA SUYUMUZ

Masamızda suyumuz
 Bizim böyle huyumuz
 Bizde yabancı yoktur
 Osman bizim dayımız

Vur ellerin vur vur
 Vur tellerin vur vur
 Bizde yabancı yoktur
 Herkez bizim dayımız

Masada biberimiz
 Artıyor kederimiz
 Gel gülüm eğlenelim
 Böyleymiş kaderimiz
 Vur ellerin vur vur
 Vur tellerin vur vur
 Gel gülüm eğlenelim
 Böyleymiş kaderimiz

Masamızda tuzumuz
 Bizim kime nazımız
 Gel gülüm eğlenelim
 Böyleymiş yazımız

Vur ellerin vur vur
 Vur tellerin vur vur
 Saçlar sarı da yolunur mu taraktan
 İnce belli de güzel çıkar Barak'tan
 Mızar'dan, Mizirin'den de Kürep'ten
 Nerdüvar bende nerdüvar bende
 Bir kolu sallanır derdi var bende (Mızarlı, 2001).

SEV SENİ SEVENİ

Sev seni seveni benim yarım olmazsın pişman
 Yeminliyim de çirkinlerle konuşmam
 Haldan bilmeyene derdim danışmam
 Bre kendi ataşım ile yanar giderim
 Bre kendi kaderime yanar giderim
 Aney ağlar giderim

Akan gözyaşlarım oldu bir pınar
 Taramış zülfünü eylemiş tımar
 Otursam ağlasam el beni kınar

Kendi ataşım ile yanar giderim
 Hele ağlar giderim

Dertli dertli yar aşkına çalanlar
 Kan mı çeker sevip sevip alanlar
 Gözüm açık gider yar yoluna ölenler
 Gözüm açık gider dost yoluna ölenler

Hele engine dağlar engine hele engine gülüm engine
 Şu kâtibin kabahati var yazmaz dengi dengine
 (Mızarlı, 1972).

SEV SENİ SEVENİ

Sev seni seveni benim yarım olmazsın pişman
 Yeminliyim de kötülerle konuşmam
 Haldan bilmeyene derdim danışmam
 Hele ganar giderim yavru ganar giderim
 Ben kendi derdime yanar giderim

Güzeller ah çeker dünyada gülmez
 Sevme yar kötüyü kıymetin bilmez
 Kaçırma fırsatı bir daha gelmez
 Ben kendi halıma ağlar giderim

Yüce dağ başında kar para para
 Sen gayet güzelsin kaderin kara
 Gelin elden tutak gidek bir yana
 Ben kendi başıma yanar giderim

Hele engine dağlar engine gülüm engine yarım engine
 Yazık olmuş şu güzele düşememiş dengine

Âşık Memet kendi yanar derdine
 Mızarlı da kendi yanar derdine
 Kurban olam inanların merdine
 Benden başka yanar olmaz derdime
 Bir daldan bir dala konar giderim

Benden başka yanar olmaz derdime
 Dallardan dala konar giderim (Mızarlı, 2001).

SEV SENİ SEVENİ

Sev seni seveni benim yarım olmazsın pişman
 Yeminliyim de kötülerle konuşmam
 Haldan bilmeyene derdim danışmam
 Ben kendi derdime yanar giderim
 Dertten bilmeyene derdim danışmam
 Kendi kaderime ben ağlar giderim

Hayalınan ekmiş sarı sarmaşık
 Gördüm gözlerini ben oldum aşık
 Ak buğday benizli saçı dolaşık
 Ben kendi yarımı bağlar giderim

Hele nar beni aney nar beni
Hele nar beni dertli nar beni
Gardaş nar beni gülüm nar beni
Bu kadar yanmazdım yakan var beni

Meşurdur Mızarlı'nın hurması narı
Eşinden ayrılan çeker mi Sarı
Ayıplamen terk eyledim Mızarlı
Hele nar beni aney nar beni
Hele nar beni dertli yavrum nar beni
Bu kadar yanmazdın Mızarlı Âşık yakan var seni
(İnternet, 14.02.2011).

AĞLAYA AĞLAYA
Ağlaya ağlaya gözyaşımı bitirdim
Ayıplamen beni de Sarıyı yitirdim
Eller düğün bayram etti eğlendi
Ben boynum büktüm bir köşede oturdum

Serçe mi kondurmuş da yarın gülüne
Yemin ettim gelmem gelmem yarın eline
Eller kına yaktı yaktı kendi eline
Ben bir yanda boynum büktüm oturdum

Dinle de dertlilerden ah çeker gülmez
Bu kara sevdaya düşmeyen bilmez
Akar gözyaşımı kimseler silmez
... (Mızarlı, 2001).

Bu türkünün hikâyesini Âşık şöyle anlatır:

“Evet, bu çekme bülbül çekmenin bir öyküsü vardır, bir görüşü vardır. Onnan iki kelime de olsa sizlere bahsedecem. Bir gün bir tren yolculuğundaydım, bir kompartımana oturdum, yeni gelin olmuş bir kövül gızı, eller gınalı, ayaklar gınalı, bir keklik gibi geldi selam verdiler, oturdular. Arkasından da benim gibi yavan yumru bir adam girdi. Şurdan buradan diyken... ‘Yav acı yolculuktur bir iki söyle dediler!’ Şu kim şu kim? diye sordumsa... Didiler ki: ‘Bu bunun gocası didiler.’ O zaman çekme bülbül türküsünü trenin içinde dile getirdim.” (Mızarlı, 2001).

GÖNÜL YUVASI
Gönül yaylasına da bir ataş düştü
Yel esti su serptim söndüremedim
Anadan doğalı da bumuş kaderim
Nettimse bahtımı güldüremedim
Anadan doğalı da bumuş kaderim
Nettimse talihi güldüremedim

Kime bu feryadın kime bu nazın
Dayım aşk adına çaldı bu sazın
Kime bu feryadın kime bu nazın
Dayım aşk oduna çaldı bu sazın
Anadan doğalı da karaymış yazım
Çok silgi topladım sildiremedim
(Mızarlı, 2001).

ÇEKME BÜLBÜL
Çekme çekme bülbül o güle zarın
Nerde güzel görsem kötünün yarın
El için bal yapar beçare arın
Gezer daldan dala dalım var diyen
Şu güzel kan ağlar benim çirkin yarım var diyen

O yarlan arada dağlar var perden
Ben elimlen düştüm o zalım derden
Yiğide keklik vermiş de Kadir Mevla'm kötüye kargan
Hele dağlarım yavru dağlarım gülüm dağlarım
Çirkin saran yiğidin kaderinen ağlarım

Yanmıyan ocakta yimek pişer mi
İki güzel de bir yastığa düşer mi
Dengine düşmeyen güzel yaşar mı
Of çeker dolanır benim yavan yarım var diyen
(Mızarlı, 1972).

ÇEKME BÜLBÜL
Çekme çekme bülbül o güle zarın
Nerde güzel görsem kötünün yarın
El için bal yapmış beçare arın
Gezer daldan dala balım var diyen
Şu güzel kan ağlar benim çirkin yarım var diyen

Yanmıyan ocakta yemek pişer mi
İki güzel de bir yastığa düşer mi
Dengine düşmeyen güzel yaşar mın

ANTEPLİ GELİN
Damına dikmiş asma
Fistan giyinmiş basma
Ben seni seviyorum
Bana darılıp küsme
Antepli gelin

Ben seni seviyorum
Bana darılıp küsme
Mardinli gelin

Mardinli gelin gelin
Urfalı gelin gelin
Antepli gelin gelin
Maraşlı gelin gelin

Mersinli gelin gelin
Çarşafli gelin gelin

Karakaş gözler ela
Başıma açtı bela
Ben sana yanıyorum
Sen de yarım yan bana
Antepli gelin

Ben sana yanıyorum
Sen de evet de bana
Urfalı gelin

Süpürme toz ederler
Eller bir söz ederler
Aşkımıza şahittir
Bizi görüp gidenler
Antepli gelin
Yolmayı yoldurursun
Yaprağı soldurursun
Sende bu güzellik var
Mızarlıy öldürürsün
Urfalı gelin

Sende bu güzellik var
Aşığı öldürürsün
Antepli gelin (Mızarlı, 2001).

SEN BENİM OL
Sen benim ol kömür gözlüm ellerin olma
Dikenli tarlada seninle yolukdu(?) yolma
Unutursan beni de dünyada gülme
Hele düşmanım yavru düşmanım
Hele düşmanım gelin düşmanım
Çirkin sevdim öleneçe pişmanım

Kimi koyun yayar kimisi kuzu
Herkes kaderine neden olmaz razı
Nerde güzel görsem kocası (?)
Hele kaderim dağlar kaderim
Hele kaderim gardaş kaderim
Bu kara kaderle öleneçe ağlar giderim

Dertli aşık der ki gelen ay erken aşmaz
Cümle de güzeller dengine düşmez
Bu nasıl aşıklık da insan sever kavuşmaz
Hele engine gülüm engine
Dağlar engine gardaş engine
Kadir Mevla'm bir güzeli de hiç yazmamış
dengine
Hele engine gülüm engine
Yavrum engine engine
Hep güzelleri de kadir Mevla'm taksim
etmiş zengine (Mızarlı, 1972).

YARDAN MEKTUP

Yine mi o yardım bana mektup var
Bir açtım okudum gel diye yazmış
Mektubun içinde bir sazın resmi
Yar benim aşkıma çal diye yazmış

Kaşları karadır gözlerin ela
Fakirlik başıma çok çatı bela
Sevdiğim bir mektup göndermiş bana
Acele sevdiğim gel diye yazmış

Yaz günü harmana alırlar yaba
Yavrular ağlaşır diyorlar baba
Biz de gün mü gördük yalan dünyada
Eğlenme sevdiğim gel diye yazmış

Sevdiğim bir selam göndermiş bana
Acele sevdiğim gel diye yazmış

Bakkala borçlandık evimiz kira
Ne kendin gelirsin ne saldın para
Yarım mesken mi tuttun sen Almanya'da
Acele sevdiğim gel diye yazmış

Yarım ne kazandın sen Almanya'da
Acele sevdiğim gel diye yazmış

Oraya gideli unuttun bizi
Dayım yaş doluyor yavrunun gözü
Göresin gelmedi mi o küçük kıızı
Acele sevdiğim gel diye yazmış

Heç mi göresimen o küçük kıızı
Acele sevdiğim gel diye yazmış

İşte bu mektubum Halil gardaşa
Bütün emeklerin gitti mi boşa
Bir mektup yazdır gökteki kuşa
Ya kendin gel ya mektup sal diye yazmış
Dertli aşık gel diye yazmış

Ya kendin gel ya mektup gönder ver kuşa
Acele sevdiğim gel diye yazmış
Dertli aşık sen dertlisin öl diye yazmış
(Mızarlı, 1972).

BELLEDİM

Ben beyaz belledim karalı çıktı
Ben yazı belledim turalı çıktı
Kader torbasına elim uzattım
Numaram içinde sıralı çıktı

Dağları kar bastı yavru gelemes
Koyunun meledi kuzu melemez

Götürmen tabibe dermanı yoktur
Ciğerim içerde yaralı çıktı

Doktora getirmen dermanı yoktur
Ciğerim içerde yaralı çıktı

Şu gurbet ellerde tutuldum derde
Arıyor gözlerim sevgilim nerde
Gözümü kapladı bir kara perde
Gurbette zannettim sılada çıktı (Mızarlı,
1972).

ZALIM FELEK

Şu zalim felekle başım kaldı arada
Erem dedim eremedim murada
Kim bilecek kimler evvel sırada
Getirip defterin verene kadar
Ah çeker ağlarım ölene kadar

Çiledir dünyada da çektiğimiz çile
Bu dünya yalandır kalmaz bülbüle güle
Hak yardım eylesin de sevdalı kula
Arayıp dostunu da bulana kadar
Ben yanar ağlarım da ölene kadar

Hak yardım eylesin de sevdalı kula
Arayıp dostunu da bulana kadar
Yanarım ataşa da ölene kadar

O benim aradığım öteki Leyla
Ah çeker ağlarım kaderim böyle
İstersen kan ağla ister gül oyna
Kendin amanatın alana kadar
İstersen sen ağla ister gül oyna
Kendin amanatın alana kadar (Mızarlı,
1972).

CEMİL DOĞAN

Adıyaman'dan çıktım yollar çok uzak
Gölbaşı'na geldim kurmuşlar tuzak
Tez gel yavrum baban eyliyor merak
Doğan'ım Doğan'ım Cemil Doğan'ım
Ne kaderi varmış seni sevenin

Seni Adıyaman'da ettiler müdür
Yazık genç yaşına çok oldu kadir(?)
Gelin bakın beyler Cemil can verir
Cemil'im Cemil'im Doğan Cemil'im
Genç yaşta yakışmaz sana bu ölüm
Bu dünyada eremedim murada
Küçük yavruları kaldı arada
Biri yeni yerir biri memede
Gölbaşı'na pusu kurup durdular
Yazık oldu Cemil'imi vurdular

Saçlarını taratırdın taraktan
Kahraman çıktındı bizim Barak'tan
Memleketi sever idi yürekten
Doğan'ım Doğan'ım Cemil Doğan'ım
Ne kadar ahbabın var imiş senin

Yaktın gardaş yaktın sen bizi
Kör oldu görmüyor babayın gözü
Kalplere bıraktın bir acı sızı
Doğan'ım Doğan'ım Cemil Doğan'ım
Ne kaderi varmış seni sevenin (Mızarlı,
1972).

SONU NEYE VARACAK

Hacıya hocaya cahilsin deyip,
Çat bakalım sonu nere varacak?
Sabahleyin erken okunur ezan?
Yat bakalım sonu nere varacak?
Dikkat et sevdiğim eyleme hata,
Eli boş gider mi insan ahrete.
Bir ölçek su döker, bir ölçek süte,
Kat bakalım sonu nere varacak?

Hiç aklım ermedi benim bu işe,
Kimse dur demiyor böyle gidişe.
Alıp dörde beşe, satar kırkbeşe,
Sat bakalım sonu nere varacak?

İstersen Mecnun de, istersen deli,
Doğruyu söyleyenin bükülür beli.
Bir kavak dalında karga misali,
Öt bakalım sonu nere varacak?

Şaşırırsın Mehmet Yılmaz ne desin?
Allah vicdansıza merhamet versin.
Dört kişinin omuzunda gidersin,
Git bakalım sonu nere varacak? (Yılmaz, B.,
24.04.2011).

SÖYLESİNLER

Gündüzlerin geceler var
İçimizde niceler var
Pirefösör de olmuşlar
İçimizde hocalar var

Bu yaylayı yaylasınlar
Biraz gönül eylesinler
Bizler köylerde yetiştik
Bilmediğimiz söylesinler

Kimi ölü kimi diri
Bize nasihattir biri
Koca tedarın müdürü
Bildiklerin söylesinler

Ala gözlüm alışsınlar
Vatan için çalışsınlar
Bülbül gibi konuşsunlar
Bilmediğimiz söylesinler

Ne darıldı ne de küstü
Garbin yeli ne hoş esti
Memet edem kısa kesti
Görmeyenler alışsınlar

Ela gözlüm Leyla'sı var
Hakkın güzel dünyası var
Bizi kimse ayıramaz
Hepimizin bir tek Mevla'sı var

Ne yuvarlar ne de süsler
Avukat bey bunlar sopa gitmek ister
Marifetin neyse göster
Konuşanlar söylesinler

... güllerinden
Bu günün... dünlerinden
Avukat bey bunu yap da kurtul
Yoksa kurtulamin ellerinden

... bilmem biri
Kimin varsa sorsa yeri
İkisi birden olmazsa teker teker yapsın
Ala gözlüm güdülmez mi
İkisine de gidilmez mi

Ne beyazdır ne de kara
Her derde bulunur çara
Hocalarım şimdi sizde sıra

Bahça malı benzer aya
Ben türkü söyleme bilmem nere ...

Fiyakalar nedir özde
Sevginiz hep vardır bizde
Hocalarım şimdi top sizde
... dinleyelim
Siz konuşun biraz da biz dinleyelim

Ala gözlü var nazarlı
Güzeller örtü gizarlı
Hocam bunda haksız mı Mızarlı

Benim aklım ermez sende
Hocam hangınızsa şimdi sıra sende
(Yılmaz, O., 18.04.2011).

NEYE YARAR

...
Komşudan utanmaz anasın döver
Böyle büyüttünüz döl neye yarar

... hasretini çekerler
... dikerler
Şimdi görüm hep naylondan yaparlar
Naylondan yapılan gül neye yarar

Hakk'ı bir bilmez Hakk'a tapmazsa
Hak yolunda heç durmadan kopmazsa
Namazda hızanın Allah diye çarpmazsa
Boşuna dolanan kan neye yarar

Böyle şeyden heç hatıra deyilmez
Böyle şeyde heç şeytana uyulmaz
Allah için heç secdeye eyilmez
Mevla için heç rukuya eyilmez
Değnek gibi duran bel neye yarar

Aşık bu halların böyle mi böyle mi
Herkese yardımcı Cenab-ı Mevla
Dosdoğru yol hangısı o yolu söyle
Muhammed'e gitmeyen yol neye yarar

Ataşı yanmadan dumanlar tütsün
Gül bahçası diken bahçalar yetsin
Hocam mikrofonu size verim bülbüller ötsün
Şakıyıp ötmeyen dil neye yarar (Yılmaz, B.,
18.04.2011).

NEYE YARAR

İyi fikir eyle canım gardaşım,
Mevlayı anmayan kul neye yarar?
Doğruyu söylemez doğruyu bilmez.
Hep böyle konuşan dil neye yarar?

Onbir aydır hasretini çekerler,
Siyeç diye bir bahçeye dikerler.
Görüyorsun hep naylondan yaparlar,
Kokusu olmayan gül neye yarar?

Hiç hesap ettin mi zararı, karı,
Çiçek çiçek gezer bal toplar arı.
Şekerden yaparlar şimdiki balı,
Şekerden yapılan bal neye yarar?

Kimini meth eder, kimini över,
Allahtan korkmayıp imana söver.
Komşudan utanmaz anasın döver,
Böyle büyütülen döl Deye yarar?

Mehmet Yılmaz hiç gönüle deyilmez,
Dikkat eyle kör şeytana uyulmaz.
Allah için hiç secdeye eyilmez,
Öyle dimdik duran bel neye yarar? (Yılmaz,
B., 18.04.2011).

NEYE YARAR

İyi fikir eyle canım gardaşım,
Mevlayı anmayan kul neye yarar?
Doğruyu söylemez doğruyu bilmez.
Hep böyle konuşan dil neye yarar?
Mehmet Yılmaz hiç gönüle deyilmez,
Dikkat eyle kör şeytana uyulmaz.
Allah için hiç secdeye eyilmez,
Öyle dimdik duran bel neye yarar? (Yılmaz,
O., 18.04.2011).

VARDIR

...
Bilmem kitabın alayı vardır
Bizde de bir ufak bir iki dayı vardır

Uzatmıyam artık bu kadar yeter
Sizler bir gülsünüz aşık bülbül ötmez mi öter
Hepiniz aslansız kalbimde yatar
Ne güzel yaratmış yaradan Allah
Bize dirlik birlik versin İnşaallah

Kiminin süsü var kiminin püsü
Bazı kısa çıkıy aşığın sesi
Üstümüzden getmesin ay yıldız şu bayrağın
gölgesi
Hepimizin ufak tefek hatamız var
Bakıyımın bir gözü ne güzel Atamız var

Be Mızarlı yeter...
Dostların görüncünü aldın mı...
Ala gözlüm hemen nerde kareli
Hemin vallah hemin billah
Bize dirlik birlik versin o güzel Allah

... bilmem yokuşu düzü
Akşamız hayırlı olsun Allah'a ısmarladım
ben hepimizi
Usta şu mikrofonun al plaketin gönder
gitsin...
Vali beyin huzurunda... (İnternet,
10.05.2011).

BEYTULLAH'TA

Beytullah'ta aşkla seni,
Andıkça andık Allah'ım.
Senin aşkın kalbimizde,
Yandıkça yandık Allah'ım.

Bizde o dervişler gibi,
Gözde akan yaşlar gibi.
Beytullah'a kuşlar gibi,
Kondukça konduk Allah'ım.

Orada var güzel kuyu,
O kuyuda zemzem suyu.
Ondan içti emmi dayı,
Kandıkça kandık Allah'ım.

Mızarlı der, kalbim yara,
Kimi beyaz, kimi kara.
Hacılar düştük yollara,
Döndükçe döndük Allah'ım. (Yılmaz, B.,
18.04.2011).

ŞU GÖNLÜME ATEŞ YAKTIM

Şu gönlüme ateş yaktım,
Tüter Allah Allah diye.
Yanına bülbül kondurdum,
Öter Allah Allah diye.

Ne çekilmez çile çektim,
Gözlerimden yaşlar döktüm.
Şu gönlüme bahçe ekтім,
Biter Allah Allah diye.

Dost bağına nazar kıldım,
Hem okuyup yazar kıldım.
Şu gönlüme pazar kıldım,
Satar Allah Allah diye.

Benim gönlüm o nazarda,
Yılmaz ne gezer Mızarlı'da.
Mümin olanlar mezarda,
Yatar Allah Allah diye
(Yılmaz, B., 18.04.2011).

(?)
Elimdeki sarı sazı
Çalarsam da Allah için
Gülün dalında öten bülbül
Öterse de Allah için (Aslan, 01.05.2011).

(?)
...
Neler geldi bu başıma
Yandım aşkın ataşına
Geçmiş olsun gardaşına
Dert mi kalır dost görünce

Yara dorgu giden posta
Böyle yapar yapan usta

Ablam sevincinden oldu hasta
İnsanda dert mi kalır dost görünce
Melhem neylesin yarama
Boş boşuna kalman arada
Çekecekmiş bak kamaraya
Canım kurban olsun dostu
Bu iş böyle döner Adil Usta

Gülleri benziyor gonca
Şad olduk bunu duyunca
Güllerin açılır gonca
Şad olduk bunu duyunca
Yavrusu gelmiş deyinca
Bizde gönül ak post (?) alınca
Bizim güller heç solmadan
Gönül maksudun bulmadan
İzin isteyek akşam olmadan
Kaderi artık çekecek
Gidip daha şetil diyecek

Ala gözlü olma hüzün
Yeriyoruz dizin dizin
Allah bu meclise mutluluk ver
Ey nohutçu bize yedir
Mevla'm şu meclise mutluluk ver
Ali gardaş bize nedicin

(?) gönül vursun
Dost dostun hatırın sorsun
Bizim nasibimiz varsa
Çorbamız burada olsun
Olmaz mı süzme çorbası
Gelecek artık tarhana şorbası

Bülbüller başlarlar üne
Getmedik başka yöne
Artık sohbetimiz başka güne
Olmıya dünyada hüzün
Kurban olum bize gidin
Hey ağalar (?) bu nasıl (?)
Kimi ağladı kimi güldü
(?)gilden şetil geldi
(?) nasıl gidecek
Daha gidip armut diyecek

Bu dağlara yağın kar mı
Senin yapıcan (?) var mı
Dünyanın en güzeli sensin
Senden güzel adam var mı
Olmıyak dünyada hüzün
Size mutluluk bize gidin

Oda yaptı köşe verdi
Orman verdi meşe verdi

Sütlü kahve neşe verdi
Olmıyak dünyada hüzün
Size güzel günler bize gidin

Urgatmasın Hak nazara
Ak yüzle salsın mezara
Daha uğruycak Mızar'a
... (Yılmaz, B., 01.06.2011).

MALİM MÜLKÜM YOKTUR
Malım mülküm yokdur da
Gene dilim var dilim
Ben küsmenem Ali Bey
Bir gözlüklü gülüm var gülüm

O beni çoğ sever inan çoğ sever
Ben de çoğ onu
Ne yapak sonunda
Ölüm var ölüm (İnternet, 31.12.2013).

(?)
Gurban olma illerine süsüne
Hoş sefa gediniz Barak sesine
Al çiçekler açmış kalman yasına
Hemin mandalın var hemin de maşa
Sen hoş sefa geldin giymatlı paşa

İşte şu kilimim şu benim halım
Her vahit böyledir bu benim hâlüm
Gözünü sevdiğim kıymatlı vâlüm
Şu güzel geceye hoş sefa geldin
Ben yüküm aldım aldım götürdüm
Ne buldum dostumu ne de yitirdim
Adana valisinden sana selam getirdim
Ah ... nedir benim elacım
Sizsiz benim bu kalbimin elacı

Hem benim şöhretim hem benim şanıım
Üzerinde gırmızı ... atamın
Gıymetli Celal Doğan'ı sayın başkanım
Barak gecesine hoş sefa getirdiniz

Ne güzel bir yana dökmüş kekilin
Sayın baro başkanım sayın vali vekilim
Bu dünya yalandır ötesi şu güzel gece
Sefa geldiniz

Duyar mı ola hasrette bacılar
Huylanmasın bize yok diye bacılar
Evvel yüksekdeydik indik bir düze
Şimdi geldik rektör Hüseyin Filiz'e
Gurban olam eyi talebe yetiştir bize
O garip bülbülün çektiği zardır
Melmeketin gardaş size de ihtiyacı fazladır

Galemdir gaşları dişleri inci
Hep içim gaynıyor sizi görüncü
Yanında oturan mutlak yardımcısı
Kiminiz oynayın kiminiz utun
Bu vatanda dayım el ele dutun

Kime benim kime bu kadar basın
Bu güzel vatanda birliği yazın

Bu günler ufaksa yarına büyük
Sıra sana geldi güzel Bozgeyik
Bu memleket en güzele layık
Geceler içinde tatlı geceler
Huylanmasın talebeler hocalar
Bir garip bülbülüm gülde ötmedim
Sayın valim Halep'ten gelip ele gitmedim

Daha üç günüm vardı tamam etmedim
Ala gözlüm budur benim fermanım
Böyük küçük sizsiz dermanım

Kimisi yalandır kimisi gerçek
Ne manzara veriy bak sarı çiçek
Başkası gelecek âşık gidicek
Gurban olam talebeler hocalar
Ey eğlenceler size eyi geceler (İnternet,
30.04.2013).

(?)
Oturdum daşına eyledim nazar
Elim antep eli köyümdür Mızar
Nazlı yar başında bir mektup yazar
Al da bir kenara gizlese pınar

Kocamandır bizim köyün çınarı
Çınarın altında kenger pınarı
Pınar senin başında kaybettim yarı
Gelirse otursun daşında pınar

Köyümün içinde yaptım kârımı
Kardaşlar dinlen benim zarımı
Pınar senin başında kaybettim Sarımı
Gelirse beklesin başında pınar

Geçirdim ömürüm kalmadı yarı
Deli gönül ne gezersin diyârı
Olay televizyonunun mikrofonun başı da sarı
Kimi yalan olmuş kimisi gerçek
Görüy mün hep narlar açmışlar çiçek

Bir deliganlısın urgadırlar nazara
Hoş geldin sefa geldin bizim Mizara
Golu kısa gömlek hoş yakışmış güzele

Çiçekten çiçeğe konmaz mı arı
Mikrofonun vardır, kafası sarı

Hele şu damarda açan ... gana
Garip bülbül nasıl başlar figana
Canım gurban beyle güzel başkana

Ey ağalar demen değmesin nazar
Ben nereye gitsem köyümdür Mızar

Ne güzel bir kölge vurmuyor ışık
Görüy mün nar bahçası dolma dolaşık
Bütün sizlere gurbandır Mızarlı Âşık

Hey ağalar insan düzün mü oldu
Biraz fazla mı uzattık uzun mu oldu
(İnternet, 25.02.2014).

(?)
Yollarına gül ektirdim
Gelir yarım geçer diye
Yoluna çeşme yaptırdım
O yar gelir içer diye

Ne çekilmez çile çektim
Gözlerimden yaşlar döktüm
Yar yoluna çimen ektim
O yar gelir biçer diye

Yıllardır ağladım durdum
Bu gönlüme hançer vurdum
Gollarımı körü kurdum
O yar basar geçer diye

Muradıma ermediler
Yandım gittim görmediler
Fakir diye vermediler
Mızarlı'nın parası yok naçar diye (İnternet,
25.02.2014).

(?)
Ağlayı ağlayı gözyaşımı bitirdim
Ayıplemen beni dostlar ben yarımı yitirdim
Eller düğün bayram etti eğlendi
Ben köşede boynum büktüm oturdum

Eşerler de deşerler yaparlar kuyu
Başkan Fırat'a dökülür Mızar'ın suyu
Âşık Memet de terk eylemiş o köyü
Gurbet elde boynum büktüm oturdum
(İnternet: 25.02.2014).

(?)

Bir mesaj verseydim bizim dostlara
Acep mesajımı almazlar mola
Narlar boyun bükmüş susuzluk beyle
Bizim köye suyu salmazlar mola

İnleyi dinleyi geçer bu zarım
Nar boyun bükmüş bizim Mızar'ın
Gurban olduğum sevgili valim
Acep bizim köye su salmaz mola

Bu Mızarlı Memet ne gün gülecek
Vadesi yeterse bir gün ölecek
Valı Bey söz verdi bura gelecek
Bir plân yapıp bize su salmaz mola

Âşık Memet beyle daldıkça daldım
Hep bülbüller gelip dallara kondu
Pogramcı gardaş eli börgünde galdı
Erisin bitmesin dağların garı
Öbür boyu hayat boyu sana başarı (İnternet,
25.02.2014).

(?)
Urgaman dostlar nazara
Hoşgeldiz bizim Mızar'a
Çiçek açmış bakın nara

Irmakların ören örsün
Narlar çiçek açmış
Vali Bey'im gelsin görsün
Ne ağladım ne de durdum
Ne güzeldir benim yurdum
Sevenlere mesac verdim

Ne güzeldir benim pirim
Sevgili emniyet müdürüm

Yaralar vah canıma
Gelenler gelsin yanıma
Albay kurban olim komtanıma
Derdime dert ekliyorum
Artık civap verin bekliyorum (İnternet,
25.02.2014)..

Kaynak Kişiler

Arif ASLAN, Âşık'ın arkadaşı, 65 yaşında, ilkokul mezunu, Mızar'da ikâmet etmektedir.

Bekir YILMAZ, Âşık'ın torunu-Osman Yılmaz'ın oğlu, 21 yaşında, lokantada çalışıyor, lise mezunu, Gaziantep'te ikâmet etmektedir.

Bekir YILMAZ, Âşık'ın oğlu, 54 yaşında, lokanta işletiyor, ilkokul mezunu, Gaziantep'te ikâmet etmektedir.

Cemal YILMAZ, Âşık'ın kız kardeşi, 58 yaşında, ev hanımı, herhangi bir tahsili bulunmuyor, Mızar'da ikâmet etmektedir.

Çobanoğlu, Ö. (2000). Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü. Ankara: Akçağ Yayınları.

Günay, U. (2008). Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi. Ankara: Akçağ Yayınları.
Mızarlı Âşık Memet, Taş Plak, 1972.

Mızarlı Âşık Memet, Sarıkız Türkü Kaseti, 2001.

Mustafa YILMAZ, Âşık'ın yeğeni, 28 yaşında, fabrikada çalışıyor, ilkokul mezunu, Gaziantep'te ikâmet etmektedir.

Osman YILMAZ, Âşık'ın oğlu, 38 yaşında, lokanta işletiyor, ortaokul mezunu, Gaziantep'te ikâmet etmektedir.

Vedat ÜNLÜ, Uluyatır Eski Belde Başkanı, 55 yaşında, üniversite mezunu, Gaziantep'te ikâmet etmektedir.

Zeliha YILMAZ, Âşık'ın kız kardeşi, 70 yaşında, ev hanımı, herhangi bir tahsili bulunmuyor, Mızar'da ikâmet etmektedir.

Zeynep YILMAZ, Âşık’ın kız kardeşi, 65 yaşında, ev hanımı, herhangi bir tahsili bulunmuyor, Mızar’da ikâmet etmektedir.

İnternet Kaynakları

Mızarlı Âşık Mehmet Yılmaz 1997 Nostalji, Web:
<https://www.youtube.com/watch?v=JyTTnXNlnfQ> adresinden 30 Nisan 2013’de alınmıştır.

Servetle Bizimeller ULUYATIR BELDESİ GAZİANTEP, Web:
<https://www.youtube.com/watch?v=LbuvHbVjapw> adresinden 25 Şubat 2014’te alınmıştır.

Tahir Erdoğan Mızarlı Âşık Mehmet Yılmaz Yakan var, Web:
<https://www.youtube.com/watch?v=fE0331Tr9F8> adresinden 14 Şubat 2011’de alınmıştır.

Web: www.AkorMerkezi.com adresinden 10 Mayıs 2011’de alınmıştır.

TGRT Alişan’lı Gece Web: <https://www.youtube.com/watch?v=SW1iGdxC2R8> adresinden 31 Aralık 2013’de alınmıştır.

